

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

27. januar 2023

št. 2/2023

UVODNIK

ODBOR PISATELJI V
ZAPORU

ODBOR ZA PREVAJANJE
IN JEZIKOVNE PRAVICE

ODBOR ZA MIR - JULIAN
ASSANGE

POEZIJA

DOGODKI

KNJIGA

Novo leto, nove naloge

Verjetno se mnogi sprašujete, kaj v resnici delamo člani upravnega odbora Mednarodnega PEN-a in ali je to bolj čast ali dejansko delo. Po pol leta vam lahko odgovorim, da so naloge odbornice podobne nalogam v upravnem odboru Slovenskega ali kateregakoli drugega PEN-a. Razlika je formalne narave, saj kot odbornica tudi materialno odgovarjam za poslovanje in premoženje mednarodnega združenja, medtem ko je v Sloveniji pravni zastopnik samo predsednik oz. predsednica, česar se tudi na tem mestu zavedam. Mednarodni PEN je iz mnogih razlogov, ki omogočajo hitro in učinkovito reševanje kolegov in kolegic iz težav, registriran kot dobrodelna organizacija (v Sloveniji je društvo v javnem interesu), kar pomeni, da je vsak od odbornikov skrbnik – pravni zastopnik organizacije.

A bolj kot sama materialna odgovornost, je zahtevno, kar počnemo. Vsak od članov in članic je zadolžen za določena področja in politike, ki jih mora uveljavljati ne le v svojem PEN centru, temveč tudi na mednarodnih sestankih. Okvir je Temeljna listina in pravila mednarodnega PEN-a. Ker sem se leta ukvarjala z enakopravnostjo spolov, bo moja naloga predstavljati PEN-ovo politiko proti spolnemu nasilju in diskriminaciji. Od mene se pričakuje tudi sodelovanje v obeh odborih, ženskemu in odboru za mir, pri slednjem je to zaradi letnega srečanja na Bledu še posebej pomembno. Tako kot odborniki in odbornice Slovenskega PEN-a se tudi v mednarodnem prebijamo skozi finančna poročila in sprejemamo odločitve, ki morajo zagotavljati varnost vsem pisateljem in pisateljicam, katerim je naša podpora po vsem svetu namenjena. Denarja je vedno malo, težav pa veliko. Politika pomoči posameznikom je znana, o posameznih primerih odločajo regionalni koordinatorji in direktorica PEN-a v sodelovanju z mednarodno sekretarko Regulo Venske in vodstvom organizacije. Na sejah sprejemamo politiko in strategijo delovanja, glavna področja aktivnosti in vsebine, pri katerih lahko PEN v svetovnem merilu nekaj premakne na bolje. Od slovenske prakse je drugačno tudi operativno vodenje sestankov, saj jih navadno ne vodi predsednik, temveč eden od članov ali članic upravnega odbora. Sestanki potekajo enkrat mesečno po spletu, opravičil za odsotnosti malodane ni, z nami so kolegi iz Južne Amerike in Avstralije ob najbolj nemogočih urah dneva. Med sejami se večkrat sestanemo tudi v parih ali delovnih skupinah. Osebno sem si zadala nalogo, da 44 PEN centrov, ki se lahko prijavijo na razpise Ustvarjalne Evrope, spodbudim, naj se povežejo v projektih in vlogah ter kandidirajo za evropska sredstva. Tudi če prvo leto ne uspemo in še ne bo denarja, bodo okoli vsebin nastale skupine književnikov in književnic, ki bodo sodelovale in udeleževale naslovno misel Temeljne listine, »da književnost ne pozna meja.«

Slovenski PEN je v mednarodnem prostoru zelo pomembna organizacija, je del naše kulturne diplomacije, ki Bled za nekaj dni maja postavlja v središče sveta. Ne gostimo politikov in ljudi z visokimi frazami z rokom trajanja krajšim od trajno pasteriziranega mleka. K nam pridejo pisatelji, ki so lahko tudi z zaporom odslužili svobodo pisane besede in katerih dela se bo bralo, dokler bodo na svetu knjige. Na Bledu pisatelji in pisateljice že več kot petdeset let iščemo odgovore na vprašanje, zakaj človeštvo drsi v nove in nove spopade in vojne ter kako doseči cilj, ki se nam tudi v Evropi vedno bolj odmika – mir. Tako kot smo v letih 2020 in 2021 vsi uporabljali medicinsko terminologijo, naš diskurz danes prežema vojaški besednjak. Dušijo nas bombardiranja, ki jemljejo življenja, medtem ko nemočni opazujemo pokol tako blizu nas. Da ne omenjamo balkanski prostor – večni sod smodnika.

V nadaljevanju Tednika boste brali poročila naših predstavnikov v mednarodnih odborih, ki se redno udeležujejo sestankov in srečanj, naj se odvijajo v živo ali po spletu. S pesmijo se predstavlja Zlatko Kraljič, ki je postal naš član, tako kot alžirski pisatelj Said Khatibi, novinarka Pia Prezelj, urednik in kritik Igor Divjak, pesnica Glorjana Veber in ameriško-slovenska pisateljica Erica Johnson Debeljak. Dobrodošli!

Če bi me vprašali, ali je biti odbornica Mednarodnega PEN-a čast ali delo, lahko gladko odgovorim, da je delo.

Tako sta v zadnjih dveh letih slovenski in mednarodni PEN postala moja služba, za razliko od službe, da je moje delo prostovoljno in neplačano. Zavestno sem se odločila za to, saj je v mojih založniških čevljih nenehno stopala tudi aktivistka, med napisane vrstice romanov pa se vrinjal ideal ustvariti nekaj novega, nekaj boljšega. In če parafraziram Koran, da ko rešiš eno življenje, rešiš človeštvo, mi je vedno, kadar sem del uspešne osebne zgodbe preganjanega ali bolnega pisatelja ali pisateljice, toplo pri srcu. Takrat vem, da pripadam pravi organizaciji.

Bliža se žalostna obletnica ruskega napada na Ukrajino in dovolite mi, da vas opozorim na izjemno pesniško delo Gluha republika, ki ga je napisal večkrat nagrajeni ukrajinsko-ameriški pesnik Ilya Kaminsky, iz angleščine pa mojstrsko prevedel naš sočlan Zdravko Duša. Priporočam knjigo, katere izkupiček je namenjen ukrajinskim beguncem, saj so se vsi v verigi nastanka odpovedali plačilu - <https://ebesede.si/Gluha-republika-Ilya-Kaminsky/1072>

Naslovno pesem epa bomo nesli v ta žalostni februar 2023.

Ilya Kaminsky

Med vojno smo srečno živeli

In kadar so drugim metali bombe na hiše, smo

protestirali,
a ne dovolj, se jim upirali, a ne

dovolj. Bil sem
v svoji postelji, okrog postelje je Amerika
padala; nevidna hiša za nevidno hišo za nevidno hišo.

Stol sem si nesel ven in gledal sonce.

V šestem mesecu
pogubne vladavine v hiši denarja

v ulici denarja v mestu denarja v deželi denarja
naši veličastni deželi denarja smo (odpustite nam)

srečno živeli med vojno.

- Gluha republika, eBesede, prevod Zdravko Duša

Kmalu na svidenje na naših srečanjih,

Tanja Tuma, predsednica SC PEN

DOBRE NOVICE IZ MEDNARODNEGA PEN-a

Dragi prijatelji,

ob začetku novega leta se vam zahvaljujemo za vašo nadaljnjo podporo delu PEN-a. Danes se oziramo nazaj na leto 2022 in praznujemo dobre novice iz tega leta!

Junija je bila zavržena tožba proti perujskemu pisatelju Christopherju Acosti skupaj z njegovim založnikom Jerónimom Pimentelom, kar je sledilo pozivom PEN-a perujskim oblastem, naj prenehajo s pravnim nadlegovanjem pisateljev in novinarjev.

Septembra je bil izpuščen burmanski pesnik Maung Yu Py, ki je bil priprt marca 2021. Še naprej pozivamo k takojšnji izpustitvi vseh tistih, ki so v Mjanmaru pridržani zaradi svojega miroljubnega izražanja.

Novembra smo proslavili izpustitev urednika novic, novinarja in pesnika Nedima Türfenta, ki je bil aretiran maja 2016 in nato obsojen na osem let in devet mesecev zapora zaradi izmišljenih obtožb o terorizmu.

Decembra smo pozdravili izpustitev egiptovskega pisatelja, raziskovalnega novinarja in družbenopolitičnega raziskovalca Ismaila Alexandranija po sedmih letih zapora zaradi izmišljenih obtožb po skrajno nepoštenem sojenju.

Kljub pozitivnemu zaključku teh primerov je še veliko pisateljev še vedno zaprtih, preganjanih zaradi svojega dela in potrebujejo pomoč vseh nas. Zbrati dovolj denarja za naše ključno delo je vse težje. Brez dodatnih donacij in obljub ne moremo zadovoljiti vse večjega povpraševanja.

Pomagajte še danes - na kakršenkoli način.

Želim pomagati Mednarodnemu PEN-u

Želim pomagati Slovenskemu PEN centru

MONIKA ŽAGAR: **Misli ob začetku novega leta**

Foto: Jernej Prelac

Na lanskem 88. mednarodnem kongresu PEN-a v Uppsali, 27. 9. - 2. 10. je skupščina članov Odbora pisatelji v zaporu (WiP) potrdila resolucijo o ogrožanju svobode izražanja in boju za javni prostor. Resolucija izhaja iz zavez ustanovne listine PEN-a in zavedanja, da se javni prostor in z njim svoboda izražanja po vsem svetu drastično zmanjšujeta. V vseh koncih sveta državni aparati in drugi akterji sistematično napadajo pisatelje, novinarje, umetnike, aktiviste, borce za človekove pravice ter nevladne organizacije, vključno s PEN centri, le zaradi njihovega ustvarjanja, kritičnih misli ali pobud, ki bi omogočale svobodnejše izražanje in gradile bolj demokratično družbo.

Resolucija zavezuje vse člane centrov PEN, da pogumno, kot posamezniki in kolektiv, zagovarjajo pravico do svobode izražanja, da se povezujejo s podobno mislečimi organizacijami doma in po svetu in se zoperstavljajo nadaljnjemu omejevanju svobode govora.

Sistematični napadi na svobodo izražanja so prisotni na vseh kontinentih. Metode, ki jih avtokrati uporabljajo se od države do države razlikujejo (od aretacij do cenzure, od domnevnega boja proti lažnim novicam do montiranih procesov) a cilj je enak: omejiti mišljenje, vpliv in aktivnosti kritičnih in svobodomiselnih državljanov. Metode pri tem kršijo ali ignorirajo zakone in ustave, ki pravice določajo. V Afriki so napadi na svobodo govora najbolj izraziti v državah kot so Eritreja, Etiopija, Uganda, Zimbabwe, Ruanda in Nigerija.

Na ameriških celinah sta to Mehika in Nikaragva, v Aziji Kitajska, ki z nezmanjšano močjo zapira domače kritike in pripadnike manjšin, zlasti Ujgure, in zdaj še pisatelje in aktiviste v nedavno priključenem Hong-Kongu. Nič bolje ni v Afganistanu, Bangladešu, Mjanmaru ter Vietnamu. V Evropi je bilo lansko leto usodno za mnogotere pisatelje in novinarje, zlasti v Ukrajini po invaziji Ruske federacije. V ruskih zaporih ali v pregnanstvu v tujini so tudi domači disidenti in nasprotniki vojne. V Belorusiji se po nemirih, ki so izbruhnili leta 2020, nadaljujejo pregoni in aretacije neodvisnih medijev in piscev. V Turčiji oblasti preganjajo, zapirajo in strogo nadzorujejo pisatelje, novinarje, pedagoške delavce in aktiviste. V Egiptu se nadaljujejo drakonski ukrepi, s katerimi vlada omejuje svobodo izražanja in odprti javni prostor. V Iranu, kjer so oblasti ravno tako že sistematično zapirale pisatelje in kritike režima, so se stvari drastično poslabšale po izbruhu vsesplošnih demonstracij zaradi umora kurdskega dekleta Džine Amini, obtožene malomarnega nošenja hidžaba. Izraelske oblasti obračunavajo s palestinskimi novinarji. Druge države v regiji, največkrat Egipt, Maroko, Bahrain, Kuwait, ZAE, Oman in Savdska Arabija nadaljujejo s širitvijo cenzure interneta in sistematičnim onemogočanjem vsakršne kritike.

Skupščina delegatov Mednarodnega PEN-a je ob koncu lanskoletnega kongresa pozvala državne in vladne oblasti v prej omenjenih državah da: takoj izpustijo pisatelje, novinarje, aktiviste, umetnike in druge kulturne delavce, ki so brez sodnih procesov končali v zaporu ali na neznanih skritih lokacijah in ki se tam nahajajo samo zaradi izražanja svojih mnenj in da upoštevajo in spoštujejo mednarodne zaveze o človekovih pravicah vseh državljanov in jim omogočijo svobodno izražanje svojih kritičnih mnenj o političnih, družbenih, gospodarskih in kulturnih dogodkih.

Skupščina je dodatno pozvala države in državljane, kjer oblasti spoštujejo, varujejo in omogočajo uveljavljanje človekovih pravic, da se, prvič; bolj pogumno in glasno zoperstavijo kršitvam človekovih pravic doma in po svetu, da delujejo v duhu solidarnosti in podprejo akcije, ki jih organizira mednarodni PEN v podporo napadenim in ogroženim centrom PEN, pisateljem, novinarjem in kulturnim delavcem. In drugič; da se bolj pogumno vključujejo v koordinirane akcije proti globalnemu trendu naraščajočega avtoritarizma. Avtoritarni režimi s kombinacijo represije, ustrahovanja in svojih laži spodkopavajo tudi globalni konsenz v boju za demokratične vrednote in spoštovanje človekovih pravic.

V povezavi z Mednarodnim PEN-om se Slovenski center PEN vsakotedensko, včasih vsakodnevno oglašča proti krivicam in apelira na solidarnost, organizira dogodke, branja, akcije in podpisovanje peticij. A storimo lahko še več: vsaka posameznica in posameznik bi morala aktivno sodelovati pri oblikovanju vsakdana in spreminjanju avtoritarnih praks. To pomeni dosledno zagovarjati svobodo govora, opozarjati na krivice in se boriti proti vsakršnemu nasilju – fizičnem ali verbalnem, ali relativizaciji nasilja in sovražnega govora. To pomeni tudi zoperstaviti se lažem in alternativnim resnicam.

To pomeni, da ko govorimo, na primer, o demokraciji na Švedskem, budno spremljamo, kako se bo ta država odzvala na turško zahtevo po izročitvi kurdskih aktivistov, ki so na Švedskem dobili azil. To pomeni, da se zavedamo in opozarjamo, da je bil v ameriški kongres ravnokar izvoljen poslanec, ki je ponaredil skoraj vse podatke v svojem življenjepis, pa ne misli odstopiti. To pomeni, da ko trgujemo s Kitajsko, se zavedamo, da svobode govora in neodvisnih medijev v Hong Kongu ni več. To pomeni, da pomislimo, da so našo krtačko za nohte mogoče izdelali ujugurski zaporniki na prevzgojnem delu. Da na počitnicah v turškem letovišču svoje najstnike opozorimo na turške pisatelje ali učitelje, ki so krivično pristali v zaporu. In tako naprej.

Na letošnjih srečanjih Mednarodnega PEN-a se bomo, upam, pogovarjali tudi o novih oziroma prenovljenih strategijah, kako nagovoriti avtokrate, predstavnike avtorskih režimov, ki jih ni sram grobega teptanja človekovih pravic in zahteve po osnovnih človekovih pravicah, peticije ali pisma enostavno ignorirajo. Že več kot desetletja. Pisanje peticij in organiziranje demonstracij so sicer osnova opozoril avtoritarnim režimom, vendar se poraja vprašanje, kaj še lahko storimo v situaciji, ko je represija enostavno premočna.

Bi se, med drugim, veljalo ponovno povezati s slovenskimi šolami in opozarjati, mogoče z zgibanko ali krajšo "risozgodbo", na vzorce nasilja, ki se pojavljajo tako po šolah kot kasneje pri vladanju oblastnikov? Kaj še?

O tem in podobnem bomo govorili letos na srečanju odbora WiPC v Zagrebu, z naslovom Free the Wor(l)d in Times of War and Repression, med 12. in 14. majem. Nadaljevali bomo na Bledu med 15. in 17. majem, na vsakoletnem srečanju odbora pisateljev za mir (WfPC), naslovljenem z Imagine all the people ... Literature is (which) truth and justice?

Jeseni 2023 si bomo ugotovitve izmenjali in zapisali na septembrskem 89. kongresu Mednarodnega PEN-a, tokrat po Zoom-u, in katerega delo po potekalo po odborih od 12. 9. do 22. 9. 2023 in se zaključilo z zasedanjem glavne skupščine 26. in 28. septembra 2023.

ALJAŽ KOPRIVNIKAR

Obvestilo Odbora za prevajanje in jezikovne pravice Mednarodnega PEN-a

Po uspešnem srečanju na 88. mednarodnem kongresu PEN v Uppsali, na Švedskem, oktobra 2022, smo se v Odboru za prevajanje in jezikovne pravice Mednarodnega PEN-a odločili preoblikovati strukturo odbora, da bo slednja še bolj učinkovita. Prav tako smo se odločili, da bomo bolj vključujoči in informativni glede dela, ki ga opravljamo – pri čemer z idejami in predlogi k sodelovanju v strukturi odbora vabimo tudi druge člane in članice PEN centrov.

Na sestanku usmerjevalnega odbora TLRC v mesecu novembru 2022, ki se ga je v imenu slovenskega centra PEN udeležil regijski koordinator Aljaž Koprivnikar, smo se dogovorili, da bomo izboljšali komunikacijo in promocijo posameznih kampanj oziroma njihovo dostopnost vsem PEN članom in članicam. Slednje bomo nagovorili z novoustanovljenimi glasilom, ki bo trikrat letno prineslo informacije o delovanju odbora, regijskim PEN centrom pa posredovalo tudi vabila na posamezne aktivnosti – denimo k sodelovanju na Mednarodnem dnevu maternega jezika (projekt Video pesem) in maratonskem branju ob Mednarodnem dnevu poezije.

Pri tem so člani in članice PEN prav tako vljudno vabljeni na mesečne sestanke odbora, ki potekajo vsak drugi četrtek v mesecu, ob 14. uri po londonskem času. Sestanki so prosto dostopni in vsak na njih lahko prispeva svoj delež, idejo ali predlog. Če se želite udeležiti mesečnih sestankov, lahko slednje sporočite Aljažu Koprivnikarju na elektronski naslov: aljaz.svit@gmail.com. Dogovorjeni datumi sestankov v prvi polovici leta 2023 so 12/1 - 9/2 - 9/3 - 13/4 - 11/5 - 8/6.

Translation and Linguistic Rights Committee
Comité de Traducción y Derechos Lingüísticos
Comité de traduction et des droits linguistiques

International Mother Language Day / Día Internacional de la Lengua Materna / Journée internationale de la langue maternelle
3rd VIDEO-POEMS MARATHON / 3º MARATÓN DE VIDEO-POEMAS / 3ème MARATHON DE VIDÉO-POÈMES

Vabilo Odbora za prevajanje in jezikovne pravice Mednarodnega PEN-a

Odbor za prevajanje in jezikovne pravice Mednarodnega PEN-a prav tako vabi k sodelovanju na tretjem maratonu video pesmi za obeležite Mednarodnega dneva maternega jezika 2023, ki bo potekal od 21. februarja (Mednarodni dan maternega jezika) do 21. marca (Mednarodni dan poezije)!

V lanskem letu smo na odboru zbrali več kot 45 pesmi z vseh celin ter s projektom poskrbeli za prepoznavnost jezikovnih skupnosti in njihovih literatur, ki so sicer pogosto zapostavljene, več o lanskem projektu lahko izveste na povezavah:

- <https://www.youtube.com/playlist?list=PLXIlcQ0XXtmYSQE1pFHxUymOQiNktHAL>
- <https://www.youtube.com/hashtag/penintlrc>

Člane/članice, PEN centre in druga literarna oziroma jezikovna združenja tudi v letošnjem letu zatorej vabimo k sodelovanju pri projektu, pri čemer zainteresirane posameznike/posameznice prosimo, da posnamejo in pošljejo kratko video pesem (največ dve minuti)! Slednja naj bo prebrana v izvirnem domačem jeziku, brez prevoda. Skupaj z video datoteko prosimo tudi za pesem v tekstovnem formatu in sicer v izvirnem jeziku, skupaj s prevodom v vsaj enega od uradnih jezikov Mednarodnega PEN-a (angleščina, francoščina ali španščina; še bolje pa, da pesem pošljete v vseh treh jezikih).

Video lahko posnamete z mobilnim telefonom ali spletno kamero (prosimo za način vodoravnega snemanja – »landscape mode«), pri čemer dobro preverite kakovost zvoka (predlagamo, da posnetek posnamete v tistem prostoru, saj želimo slišati zvok vašega jezika)!

Tisti, ki ste pripravljeni sodelovati, prosimo, da nam pred snemanjem videoposnetka pošljite elektronsko sporočilo na elektronski naslov: pen.tlrc@gmail.com, da z vami lahko stopimo v stik in vam posredujemo zadnje podrobnosti. Ne pozabite, da je cilj projekta predstaviti pesnike/pesnice, pri tem pa poskrbeti za vidnost posameznih jezikov, pri čemer v ospredje postavljamo avtohtone in manjšinske jezike. Prosimo, da posameznik/posameznica pošlje le po eno pesem, rok za sodelovanje v projektu pa je 1. februar 2023.

MILENA ŠMIT

Zasedanje tribunala Belmarsh v Washingtonu

»Če ne vztrajamo sedaj, ko imamo dokaze v rokah, bomo imeli malo možnosti zoper ves ta vojaški stroj in nadzor, ki postaja čedalje bolj sofisticiran in vsak dan bolj tajne narave«, so zapisali v Progressive International na dan ustanovitve tribunala Belmarsh.

Po vzoru tako imenovanega Russel – Sartrovega tribunala, ki je leta 1966 svetu pričel odkrivati ameriške vojne zločine v Vietnamu, je mednarodna nevladna organizacija Progressive International oktobra 2020 skupaj z nekaterimi intelektualci svetovnega formata vzpostavila delovanje sodišča Belmarsh Tribunal, da bi opozorila vest človeštva na zločine ameriškega vojnega imperializma, ki jih je razkril Julian Assange z objavo dokumentov v WikiLeaksu.

Tokratno zasedanje tribunala Belmarsh, – ki nosi ime londonskega zapora za teroriste, kjer je že skoraj štiri leta v priporu publicist Julian Assange, katerega izročitev zahtevajo ZDA, – se je zgodilo 20. januarja letos v klubu novinarjev v Washingtonu DC, v dvorani, kjer je Assange leta 2010 prvič predstavil zbranim predstavnikom sedme sile video dokumente o zločinih ameriške vojske zoper civiliste v Iraku in Afganistanu.

Na zasedanju, ki je bilo dostopno na »streamline« in sta ga s strani dveh organizatorjev, Democracy Now! In Progressive International, vodila ameriška novinarka Amy Goodman in hrvaški filozof Srečko Horvat, so nastopili ugledni novinarji, pravniki in filozofi – borci za človekove pravice, ki se s »primerom Assange« vsak po svoje ukvarjajo že več let, njihovo skupno prepričanje pa je, da Julian Assange ne sme biti izročen ameriškemu pravosodju, saj za to ni nobenega pravnega in etičnega razloga, temveč mora biti nemudoma izpuščen na svobodo.

Za Assangeovo izpustitev je znova plediral tudi Daniel Ellsberg, starosta ameriških žvižgačev, ki je leta 1971 javnosti odkril t.im Pentagon Papers, skrivne dokumente Pentagona o vojni ZDA v Indokini in Vietnamu, ki so razkrivali laži in prevare večih zaporednih ameriških vlad o njihovi vlogi na azijskem polotoku od konca druge svetovne vojne naprej.

Takrat je predsednik Nixon skušal zoper Ellsberga uporabiti zakon o špijonaži iz leta 1917, a ni uspel, Ellsberga sodišče ni spoznalo za krivega.

Daniel Ellsberg je v svojem sedanjem pledoajéju poudaril, da bi morala administracija predsednika Bidena imeti pred očmi preteklost, ki jo uči, da je potrebno žvižgače zaščititi in ne preganjati. Pregon Assangea na osnovi zakona o špijonaži iz leta 1917, ki ni namenjen novinarjem in publicistom, je po njegovem mnenju absolutna kršitev prvega amandmaja ameriške ustave, ki ne dopušča nobenega kratenja svobode govora in objavljanja, kar je dokazal tudi proces o »Pentagonskih papirjih«.

»Če tokrat ne bodo spoštovali prvega amandmaja ameriške ustave, potem bi to oznanilo konec svobode govora in tiska v tej državi. Pomenilo bi tudi, da je bila ameriška vojna za neodvisnost in za demokracijo zaman, saj ZDA ne bodo več republika, ampak monarhični imperij«, je poudaril starosta žvižgačev. Nato je pozval predsednika Bidena, naj poleg Assangea obtoži tudi njega, Daniela Ellsberga, kateremu je Assange še pred objavo leta 2010 poslal v vednost vse sporne dokumente. Izrazil je upanje, da si John Biden ne želi takšne zapuščine svojega predsedovanja in da bo zato opustil zahtevo za Assangeovo izročitev in ustavil njegov pregon.

Na to, da v tem primeru ni ogrožena le svoboda informacij v ZDA, ampak celega sveta, je opozorila še vrsta nastopajočih. »Gre za nevarni precedens, s katerim hočejo ZDA na osnovi preгона publicista Juliana Assangea, ki ni njihov državlján, vsiliti vsemu svetu svoj sistem skrivnih kriminalnih praks«, je opozoril odvetnik Ben Wiznar, ki je tudi zagovornik Edwarda Snowdna. To bi bil svetovni precedens, ki bi praktično omogočil vsaki državi, da zahteva izročitev tujega novinarja ali publicista, za katerega bi menila, da je kršil njeno tajno zakonodajo. Prepričan je, da nobena vlada na svetu ne bo nikoli prostovoljno razkrila svojih tajnosti in da brez »konspirativnega delovanja« žvižgačev, novinarjev in publicistov javnost nikoli ne bi izvedela za to, kar se je dogajalo v zaporu Abu Graib ali v Guantanamu, kakor tudi ničesar o tem, da ameriška vojska z droni pobija civiliste.

Nastop ameriškega lingvista in filozofa Nohama Chomskega je bil tokrat izjemno kratek, a z nedvoumno poanto, da mora biti Julian Assange nemudoma izpuščen na svobodo.

Solidarnost z nepravično usodo Juliana Assangea, ki simbolizira državljanski upor zoper državno nasilje nad posameznikom, so nekaj dni kasneje pokazali tudi evropski novinarji, pravniki in filozofi – vsi borci za človekove pravice. Zbrali so se na veliki prireditvi v nacionalnem gledališču v Strasbourgu, evropski prestolnici človekovih pravic. Srečanje z naslovom »Assange Odyseia« se je pričelo z recitiranjem Andersenove pravljice o Cesarjevih novih oblačilih in z odkritjem, da je tudi Assange, tako kot otrok v pripovedki, vsemu svetu pokazal, da je »cesar nag«.

Baltasar Garzon, nekdanji španski sodnik, član skupine za Assangeovo obrambo, je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja zahteval izročitev čilskega diktatorja Augusta Pinocheta zaradi zločinov zoper človeštvo. Dejal je, da takrat Velika Britanija ni hotela izročiti krvavega diktatorja tujim oblastem, zato danes ne bi smela ravno obratno postopati z nekom, ki je vsemu svetu razkril neprijetno resnico.

Francoski filozof Geoffroy de Lagasnerie je menil, da je »afera Assange« v bistvu svetovna »afera Dreyfus« na začetku tega stoletja. In tako, kakor je takrat pisatelj Emile Zola s svojim znamenitim spisom »Obtožujem!« pozval francosko državo k pravičnosti, tako je v Assangeovem primeru sedaj storil pravnik Nils Melzer, nekdanji posebni poročevalec OZN za mučenje, v svoji knjigi »Sojenje Julijanu Assangeu«, s podnaslovom Zgodba o preganjanju. V njej je sistematično prikazal kršitve in zlorabe postopkov in postopanja s preganjanim publicistom, ki se ne bi smele dogajati v nobeni državi na svetu, predvsem pa ne v državah, ki so, tako kot Švedska in Velika Britanija, ratificirale Evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Da bi v primeru izročitve v ZDA z njim tam postopali še huje, so s primeri iz prakse natančno razložili izkušeni pravniki na dogodku v Washingtonu in v Strasbourgu.

Težko je bilo poslušati Stello Assange, ko je na odru strasbourškega gledališča pripovedovala, kako potekajo strogo nadzorovani in zelo kratki obiski v zaporu Belmarsh in kako hudo ji je odgovarjati na vprašanja svojega starejšega šestletnega sina, ki že razume, da očeta preganjajo. Povedala je, da se ji zdi najboljši odgovor ta, da je veliko ljudi na strani njegovega očeta in da se borijo zanj.

In med njimi smo tudi člani mednarodnega PENa in slovenskega PENa, katerih častni član je Julian Assange. Oktobra lani sta predsedujoča mednarodnega PENa in slovenskega PENa ter predsedujoči angleškega, škotskega, švedskega, švicarsko- romanskega in avstralskega PENa skupaj z Novinarji brez meja ter z nekaterimi drugimi mednarodnimi nevladnimi organizacijami, ki se borijo za svobodo besede, podpisala nujni apel za Assangeovo izpustitev, naslovljen na ministrico za notranje zadeve Velike Britanije. Boj civilne družbe proti političnemu preganjanju novinarjev in proti dušenju svobode govora se nadaljuje. V februarju se bodo zvrstili novi dogodki v podporo Julianu Assangeu in tudi slovenski PEN pri tem ne bo ostal »križem rok«.

Za motto nam lahko služijo besede Juliana Assangea: »Če se lahko vojne začenejo z lažmi, se lahko mir prične z resnico«.

ZLATKO KRALJIĆ akcije, reakcije

namesto napisa
arbeit macht frei
z velikimi rdečimi črkami
SPAR
tako kot so grbaste kolone, ki so v vrstah
počasi prestopale prag auschwitzkih vrat
tako zdaj stojijo grbasti izmozgani nakupovalci
pred vrati spara
wen die soldaten durch stadt marschieren
offnen die madchen fenster und die turen
ei warum? ei darum!
EI WARUM? ei darum!
ko debeli nakupovalci skozi grad marširajo
okna trgovin se odpirajo
in devične lepotice k sebi kličejo
akcije, akcije, akcije

Zlatko Kraljić se je rodil leta 1962 na severu Hrvaške, v Svetom Martinu ob Muri, živi in dela v Velenju v Sloveniji. Je slikar in pisatelj, dobitnik več nacionalnih in mednarodnih nagrad in priznanj na področju književnosti in likovne umetnosti.

Piše v kavkaškem, hrvaškem in slovenskem jeziku. Njegova dela so prevedena v angleščino, tajščino, slovaščino, poljščino, madžarščino in makedonščino. Izdal je deset knjig proze in poezije ter pet dramskih del, ki so bila uprizorjena. Je član Društva hrvaških književnikov, letos pa je postal tudi član Slovenskega centra PEN.

Foto: Gregor Kraljić

Ob slovenskem kulturnem prazniku

Literarni večer Društva slovenskih pisateljev

8. feb. 18:00

Cankarjev dom

Nastopajo:

**Lidija Golc, Aleš Jelenko, Zoran Predin, Alenka Spacal in Marjan Žiberna;
dogodek bo povezovala Meta Kušar.**

Ob slovenskem kulturnem prazniku

Steklena dvorana Lili Novy

8. feb. 18:00

Mirana Likar: Ženska hiša
Novo mesto: Goga, 2022

Vojna sirota išče svoje starše; ostarela vdova drsi iz enega jezika v drugega, iz ene družine v drugo; deklita odkriva zapleteni svet odraslih; osamljeni Mostarčan zaman čaka na vrnitev izgubljene hčerke; detomorilka razkriva kompleksno zgodbo razpada neke države. Junaki se trudijo sestaviti celotno sliko in rešiti svojo identiteto, čeprav nikoli ne bodo našli zadnjega koščka. Tudi zato, ker za vsako zgodbo stoji še ena zgodba in za njo še ena.

O knjigi

Vsaka zgodba Mirane Likar je pravzaprav roman v malem. Vsaka prikaže izsek iz nekega življenja na presečišču zgodovine, ki bo izbranim likom vzpostavil bolj ali manj smiselno preteklost in določil njihovo prihodnost. Toda še tako natančno odstiranje plasti iz posameznikovega življenja in njegovega doživljanja sveta se nikoli ne more sestaviti v zaključeno celoto. Vojna sirota išče svoje starše; ostarela vdova drsi iz enega jezika v drugega, iz ene družine v drugo; deklita odkriva zapleteni svet odraslih; osamljeni Mostarčan zaman čaka na vrnitev izgubljene hčerke; detomorilka razkriva kompleksno zgodbo razpada neke države ... Mirana Likar v svojih zgodbah vztrajno in sočutno opazuje, kako se njeni junaki trudijo sestaviti celotno sliko in rešiti svojo identiteto, čeprav nikoli ne bodo našli zadnjega koščka. Tudi zato, ker za vsako zgodbo stoji še ena zgodba in za njo še ena.

Boštjan Dermol
TRILOGIJA / Izbrane pesmi 2015-2022

TRILOGIJA je pesniška zbirka Boštjana Dermola, sicer znanega frontmena poprockovske zasedbe Nude in radijskega voditelja.

Dermolova poezija se v novi pesniški zbirki največkrat ozira vase, na videz pomirjena z življenjem in minljivostjo, a hkrati vedno znova začudena nad nekonsistentnostjo in banalnostjo vsakdana in sveta, ki ga ta vsakdan določa.

Njegove pesmi so zdaj otožne, zdaj jezne, zdaj melanholične, vedno pa iskrene in neposredne. Kot se za trilogije spodobi.

BOŠTJAN DERMOL (Kranj, 1976) – glasbenik in pesnik je osnovno in srednje šolanje končal v Celju, nato v Mariboru študiral pravo. Njegova matična glasbena zasedba Nude je med drugim leta 2000 prejela viktorja popularnosti, zadnja leta pa se vse več pojavlja tudi v solističnih vlogah. Na Radiu Celje je dolga leta vodil samostojno glasbeno-pogovorno oddajo, leta 2004 pa izdal pesniški prvenec Med tilnikom in čelom. Živi in ustvarja med Celjem in morjem..

Urednik knjige in avtor spremne besede: MATEJ KRAJNC
Uradna predstavitev knjige bo 1. 2. ob 18.00 v knjigarni Konzorcij v Ljubljani.

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 2/2023

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: januar 2023

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Tednik je vpisan v razvid medijev
pod zaporedno številko 2525.

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: BP Miller